

Vilho Askolan puupiirroukset kulttuuriperinnön säilyttäjinä

Kuvataiteilijat luovat kulttuuria, kuvataidetta, mutta jotkut heistä ovat myös tallentaneet kulttuuriperintöä. Ylikartanon näyttelyssä Vilho Askolan puupiirroukset ovat siitä hyvä osoitus.

Vilho Askola syntyi Pietarissa 1906, mutta perhe muutti Helsinkiin pois Venäjän vallankumouksen jaloista. Helsinkiläispoika halusi käsityöläiseksi ja aloittikin Taideteollisen Keskuskoulun koristemaalarin linjalla, josta kuitenkin vaihtoi graafillisen taiteen osastolle. Hän kävi vielä Taideyhdistyksen Piirustuskoulun ja ryhtyi päättäväisesti graafikoksi. Hän toimi aluksi kuvittajana Nuori Voima lehdessä, mutta koki 1930-luvulla omakseen puupiirrostaiteen. Avioiduttuaan sodan aikana hän muutti vaimonsa maatilalle Nurmijärvelle. Uusperheessä oli 6 lasta, mutta työrauha oli hyvä ja ympäristö sopi erinomaisesti rauhalliselle taiteilijalle. Hän teki läpimurtonsa suomalaisen maiseman kuvaajana 40-luvulla ja 50-luvulla saavutti huomattavaa kansainvälistäkin menestystä.

Nurmijärvellä Raivan tilalla Askola piirsi Luhtajoen mutkat ja sillat moneen kertaan, heinäseipäät, ahot, metsäpolut päivällä ja yöllä, tuuliset ja kesäiset päivät, mutta myös talviset kinokset, ladot, riihet, portit ja vanhat puut. Monet ovat sellaisia, mikä on jo hävinnyt tai muuttunut radikaalisti. Näiden aiheiden myötä hänestä tuli maan ykköspuupiirtäjä ja hän sai ajan mittaa kaikki mahdolliset tunnustukset, yleensä graafikoista ensimmäisenä. Pro Finlandia, taiteilijaeläke, taidegraafikkojen kunniajäsen, Valtion kuvataidepalkinto – Eskon puumerkinkin. Professorin arvoa hän ei vain halunnut vastaanottaa, mutta suostui lopulta, kun ymmärsi olevansa muille graafikoille esteenä.

50-luvulla alkoi apurahojen turvin matkailu. Hän teki useita Lapin-matkoja. Aiheina oli tuntureiden ja soiden lisäksi, lapinkuuset, kelot, lammet ja purot, mutta myös pienemmät kohteet: haasiaseipäät, nuotat, vinttikaivot, kylät, kosket (joissa nyt on voimalaitoksia) polun viitat ja kivipyykit.

60-luvulla hän kuvasi järvenrantamaisemia Jämsänkoskella, siellä Askola pelkisti kuvaustapaansa äärimmilleen, mutta aihepiiri löytyi aivan tytärpuolen kesämökin edustalta: järven rantojen puuryhmiä, saaria. Se maisema on kyllä ihan koskematon ja kaunis vieläkin.

Myöhemmin liikkumis- ja kaiverrusvoiman vähentyessä Askola nosti esiin vanhojakin töitä, kuten Pelimannit, joka nyt ilmestyi väripuupiirroksena. Seppo-puupiirroksen hän teki yli 30 vuotta vanhojen luonnosten pohjalta. Samaan tyyliin hän kehitteli useita henkilökuvia. Vielä syntyi vähän romanttisempia puupiirroksia ja toisaalta hyvin japanilaistyyllisiä herkkiä töitä.

Viimeisen kokonaan uuden työnsä Jukolan aitat Askola piirsi ja kaiversi vuonna 1988. Se on Ojakkalan tilalta, mitä pidetään Jukolan talon esikuvana. Sehän on jo kaksinkertaista kulttuuriperintöä.